

George Smith: Káld Teremtéstörténet – London, 1876. (Chaldean Accounts of the Genesis)

Fordítás: Arany László

George Smith - 1840. március 26. – 1876. augusztus 19.

Úttörő angol assziriológus, rendkívül fiatalon, mindössze 36 évesen hunyt el Aleppóban, így szinte meg sem élhette élete fő művének megjelenését.

Munkáscsaládból származott, eredetileg bankjegynyomdai vésnöknek tanult. Autodidakta módon tanulmányozta az assziriológiai témájú kiadványokat, majd 26 évesen rövid értekezéseket írt az akkor még kétséges ékírásjelekről. 1872-ben mélyedt el a *Hormuzd Rassam* által, a British Múzeumnak küldött agyagtáblák alapos tanulmányozásában. Ekkor még senki nem tudott semmit a káld-babiloni-asszír szépirodalom létezéséről. Smitht elsősorban a szövegek tartalma ragadta meg.

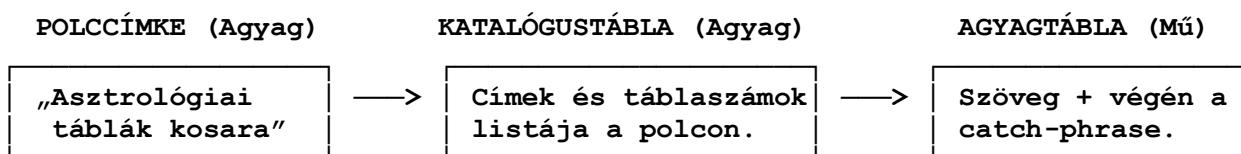
Az 1876-ban megjelent, *Káld Teremtéstörténet* paradigmaváltást hozott a modern bibliakutatásban, az assziriológiában és az összehasonlító mitológiában. *Smith*, a British Museum munkatársaként, az *Austen Henry Layard* és utódai által Ninivében, Asszurbanipál könyvtárában feltárt ékíratos agyagtáblák töredékeit vizsgálva olyan szövegeket azonosított, amelyek megdöbbentő, közvetlen párhuzamot mutattak a *Teremtés* könyvének legfontosabb elbeszéléseivel. Feltárta azt a legősibb forrást, amelyből a *Biblia* vonatkozó részeit eltulajdonították...

George Smith, mint a British Museum munkatársa, mély szakmai alázattal és elképesztő precizitással írja le a ninivei királyi könyvtár (Asszurbanipál könyvtára) működését. Ez a fejezet tiszta könyvtártudomány a Kr. e. 7. századból.

A KÖNYVTÁROSOK MUNKÁJA ÉS A KATALÓGUSRENDSZER

Smith felfedezte, hogy a babiloni és asszír írnokok rendkívül módszeresen rendszerezték a tudást:

- **Sorozatcímek:** Mivel a művek több táblából álltak, a táblák végére mindig odaírták a következő tábla legelső mondatát (ez a mai könyvnyomtatásban a *reklámvonal* megfelelője), hogy a sorrend ne keveredhessen össze.
- **Katalógustáblák:** Smith olyan agyagtáblákat is talált, amelyek nem tartalmaztak történetet, csupán a könyvtárban fellelhető művek címeit és táblaszámait sorolták fel – vagyis **könyvtári katalógusként** funkcionáltak.
- **Címkék:** Kisméretű, ovális agyagdarabokat is azonosított, amelyeket a táblákat tároló kosarakra vagy polcokra helyeztek rá, jelezve a téma megnevezését (pl. „Asztrológiai táblák”).

2. A fizikai és kémiai megsemmisülés folyamata

Smith drámai részletességgel írja le, mi történt a táblákkal Ninive Kr.e. 612-es lángba borulása után, és miért találták őket olyan szörnyű állapotban:

- **A tűzvész és a zuhanás:** A könyvtár a palota emeleti kamráiban volt. Amikor az épület leégett, a padló beszakadt, és a táblák a mélybe zuhantak, számtalan szilánkra törve. A tűz ráadásul sok táblát megégetett, megolvasztott vagy elszínezett.
- **A kristályosodás pusztítása (A kémiai folyamat):** Smith leírja, hogy a romok közé szivárgó tavaszi esővizek tele voltak oldott vegyi anyagokkal (sókkal és ásványokkal). Ez a víz átítatta a porózus agyagtáblákat. Amikor a víz elpárolgott, a táblák belsejében és apró repedéseiben **vegyi kristályok** kezdtek el növekedni. A növekvő kristályok feszítőereje szó szerint szétrobbantotta, szilánkokra repesztette a már amúgy is törött agyagot. Smithnek és csapatának sokszor kémiai tisztítást és égetést kellett alkalmaznia a múzeumban, hogy megállítsák a táblák lassú, utólagos porladását.

GEORGE SMITH UNIVERZÁLIS TABLÓJA

George Smith a kötetében (főként az I., II. és XVII. fejezet alapján) felállít egy olyan idősíkot, amely a babiloni irodalmi hagyományt és a bibliai történelmet egyetlen monumentális, összefüggő láncolattá fűzi össze.

Íme a kötet tábláinak és történeteinek Smith szerinti kronológiai egymásutánisága:

I. A Teremtés Kora (Kezdetek kezdete)

- **Az 1–7. Teremtéstábla (Enúma elis):** A káosz kora, Tiamat legyőzése, a kozmosz, a Hold, az állatok és az ember megteremtése. Az ember eredeti ártatlanságának időszaka.
- **A Bukás és az Átok:** Az ember engedetlensége, a kígyó kísértése és az emberiségre kimondott isteni átok, amely behozza a halált és a betegséget a világba.

II. Az Özönvíz Előtti Kor és a Katasztrófa

- **Zu isten lázadása:** Kozmikus konfliktus még az özönvíz előtti archaikus korban, amely megrengeti az istenek hatalmát, de a rend helyreáll.
- **A 11. Özönvíz-tábla (Hasisadra elbeszélése):** Surippak városa elpusztul, a világot elönti a víz. Hasisadra (Noé) túléli a katasztrófát a bárkával, felmegy a halhatatlanok közé a világ peremére.

III. Az Özönvíz Utáni Újjáépítés és a Lázadás (Kr. e. 2500–2200 körül)

- **A Bábel Tornyá tábla:** Az emberiség megkísérli elérni az eget a zikkurattal. Az istenek éjszakai támadása lerombolja a tornyot, összezavarja a nyelveket, és megkezdődik a népek szétszóródása Mezopotámiában.
- **A Lubara (Dögvész) táblák:** A szétvándorlás és a politikai instabilitás kora. Járványok és háborúk sújtják Babilont és Erechet, az istenek büntetéseként az emberiség bűneiért.

IV. A Hősök és a Birodalom Kora (Kr. e. 2200–2000 körül)

- **Az Izdubár (Nimród) eposz 12 táblája:** Megszületik az első földi birodalom. Izdubár felszabadítja Ereket az elamita hódítás alól, szövetségre lép Heabanival, legyőzi Humbabát és a Mennyei Bikát, szembeszáll Ishtarral, majd meggyógyulva megalapítja a stabil babiloni civilizációt.

- **Az Állatmesék és Fábulák kora:** Smith szerint ezek a történetek ebben a konszolidált, irodalmi aranykorban születtek meg, tükrözve az udvari élet bölcsességét és a társadalmi erkölcsöket.

A TEREMTÉSMÍTOSZ TÖREDÉKEI

A Genézis 1. fejezetének és a babiloni tábláknak az összevetése

1. A kozmikus káosz leírása (Az első tábla)

George Smith könyvének egyik legnagyobb szenzációja az volt, hogy a bibliai „*A föld pedig kietlen és pusztá vala, és sötétség vala a mélység színén*” (Gen 1,2) sorok mögött kimutatta a konkrét babiloni mitológiai alakokat.

- **Biblia:** A teremtés előtt nincs semmi, csak a *Tehom* (héberül a „Mélység” vagy az őshatár), a sötétség és a víz.
- **George Smith kötet:** Smith az első táblán azonosítja a kozmikus ősóceánt. Nála a káoszt egy női princípium, **Tiamat** (a szövegben *Tisalat* vagy *Thalatth*) uralja, aki a sós vizek megszemélyesítője. Smith rámutat, hogy a héber *Tehom* és a babiloni *Tiamat* szó etimológiailag ugyanaz az ősi gyök.
- **A teremtés sorrendje:** Smith kiemeli, hogy a babiloni szövegben is a sötétségből és a vízből emelkednek ki az első entitások (az istenek generációi: Lahmu és Lahamu, Ansar és Kisar), pontosan úgy, ahogy a Bibliában a formátlan anyagon uralkodó Isten szava rendezi el a mindenséget.

2. A kozmikus rend és az égitestek teremtése (Az ötödik tábla)

George Smith könyvének megjelenésekor a teremtés-sorozatból az **ötödik tábla** volt a legépebb állapotban. Smith ezt a fejezetet használta fel a legszorosabb bibliai párhuzamok igazolására.

Genézis 1. fejezet	George Smith táblái
Isten megalkotja a Napot és a Holdat az idők mérésére.	Anu/Marduk elhelyezi a csillagképeket és a zodiákust.
Hogy elválassa a nappalt az éjszakától.	Megalkotja a Holdat, hogy kormányozza az éjszakát.

- **A zodiákus és a csillagok:** Smith fordítása szerint a babiloni teremtető isten (akit ő a könyvben még gyakran Anunak vagy Bélnek nevez, a későbbi Marduk helyett) lakhelyeket készít a nagy isteneknek, és felállítja a csillagképeket, a **zodiákust**, hogy meghatározza az évet és annak szakaszait.
- **A Hold kiemelt szerepe:** Smith lenyűgözőnek találta, hogy a babiloni szöveg – a bibliai leíráshoz kísértetiesen hasonló módon – a **Holdat (Sin)** teszi meg az éjszaka urává, parancsba adva neki, hogy havonta újuljon meg, mutassa meg fázisait, és szabályozza a napok és hetek múlását.

3. Az állatok és az ember teremtése (A hetedik tábla)

Bár a könyv írásakor a szárazföldi állatok és az ember teremtéséről szóló töredékek rendkívül sérültek voltak, Smith zseniális intuícióval rakta össze a meglévő sorokat.

- **Az állatok szétválasztása:** A töredékeken Smith kiolvassa, hogy az istenek létrehozzák a föld vadjait, a mező állatait és a csúszómászókat. Ez a hármas felosztás (vadállatok, háziállatok, hüllők) szinte szó szerint megegyezik a Genézis 1,24 kategóriáival.
- **Az ember rendeltetése:** Smith rámutat a legnagyobb szellemi egyezésre: a babiloni szövegben az ember azért teremtetik meg, hogy „**beszéde legyen**”, gondolja a földet, tisztelje az isteneket és szentélyeket építsen. A Bibliában az ember Isten képmása, akinek az a feladata, hogy uralkodjon a földön és művelje azt.

4. A bukás, a kísértés és az átok (A „Bukás-töredék”)

A kötet V. fejezetének végén George Smith egy olyan töredéket mutat be, amely a korabeli viktoriánus Angliában óriási teológiai vitát váltott ki. Ez az úgynevezett „**Emberi ártatlanság és bukás**” táblája.

- **A szent fa és a kígyó:** Smith a szövegek mellett bemutat egy korai babiloni pecséthengert is. Ezen egy fa áll közepén, két oldalán egy-egy ülő alak nyújtja ki a kezét a gyümölcs felé, a háttérben pedig egy **kígyó** tekergőzik. Smith határozottan állítja, hogy ez az Édenkerti kísértés babiloni képi és szöveges megfelelője.
- **A nagy átok:** Smith fordításában a teremtő isten (Ea/Bél) megelégedi az emberiség engedetlenségét, és egy hosszú, drámai beszédben **szörnyű átkot** mond ki az ember fejére. Ez az átok hozza el a világba a betegséget, a vizályt, a fizikai fájdalmat és a fáradozást – pontosan úgy, ahogy az Úr megátkozza Ádámot, Évát és a földet a bűnbeesés után (Gen 3,16–19).

George Smith módszertani zsenialitása

Amiért George Smith munkája ma is lenyűgöző, az az, hogy **nem akart dogmatikus következtetéseket levonni**. Ahogy a könyv bevezetőjében írja: szándékosan kerülte a messzemenő vallási következtetéseket, mert azt akarta, hogy az olvasó először magukat a tényeket és a tiszta szövegeket ismerje meg, előítéletek nélkül.

I. Ki az az Izdubár?

George Smith könyvének központi és legjelentősebb tudományos nívója a **Ninive romjai közül** feltárt, tizenkét agyagtáblából álló eposzi ciklus azonosítása és részleges lefordítása volt. Az ókori mezopotámiai irodalom ezen monumentális darabjának főhősét a szerző **Izdubár** néven olvasta, habár egy másik kötetében egyértelműen letette a voksát a Nimród olvasat mellett.

Smith a könyvben hangsúlyos elméletet állít fel: **Izdubár alakját közvetlenül azonosítja a bibliai Teremtés könyvében szereplő Nimróddal**, Kús fiával, akit a Szentírás „hatalmas vadászként” és az első mezopotámiai birodalom (Bábel, Erek, Akkád, Kalneh) alapítójaként ír le.

Az azonosítás alapjai a kötetben:

- **Földrajzi egyezések:** Izdubár legfőbb uralkodói székhelye **Uruk (Erek)** városa, amely megegyezik Nimród királyságának egyik legfontosabb bibliai központjával.
- **Karakterjegyek:** Mindkét figura gigantikus erejű hős, aki vadállatokkal (oroszlánokkal, bikákkal) harcol, és nevét rettegik a környező uralkodók.
- **Korszak:** Smith számításai szerint Izdubár/Nimród kora a Kr. e. 2000-2500 közötti időszakra, a korai babiloni dinasztiák felemelkedésének idejére tehető, nem sokkal az özönvíz utáni korszakot követően.

A szerző elveti azt a korabeli elméletet (melyet *Sir Henry Rawlinson* és követői hirdettek), hogy az Izdubár-történet pusztán egy **szoláris mítosz** lenne, ahol a 12 tábla a Nap jegyeit szimbolizálja a zodiákuson. Smith határozottan amellett érvel, hogy Izdubár egy **valós, történeti uralkodó** volt, akinek tetteit utólag mitizálta a babiloni emlékezet.

II. Az Izdubár-eposz tizenkét táblájának tartalma

A kötet XI–XVI. fejezetei részletesen tárgyalják a tizenkét agyagtáblára osztott legendakört. Az alábbiakban a történet ívét követhetjük nyomon, kiemelve Nimród-Izdubár fejlődéstörténetét.

NIMRÓD - IZDUBÁR EPOSZI ÚTJA
1–3. Tábla: Erek felszabadítása & Szövetség Heabanival
4–6. Tábla: Humbaba megölése & Istár szerelmének megtagadása
7–9. Tábla: Heabani halála & Izdubár halálos betegsége
10–12. Tábla: Alvilági utazás, az Özönvíz & Halhatatlanság

1. Korai uralkodás és Erek sorsa (1–3. tábla)

A történet kezdetén Babilónia és kiemelten Erek (Uruk) idegen, valószínűleg **elamita hódítók** elnyomása alatt áll. Izdubár, a függetlenségre vágyó fiatal hadvezér és vadász fellázad a zsarnokság ellen. Ekkor látomások és álmok kezdik gyötörni, amelyeket a város bölcsei nem tudnak megfejteni.

A hős fülébe jut egy különös lény híre: **Heabani** (a mai olvasatban **Enkidu**), aki a civilizációtól távol, vadállatok között él a pusztában, és emberfeletti bölcsességgel bír. Izdubár elküldi a szent örömlányokat (Harimtu és Sambat), hogy csábítsák el és hozzák Erekbe Heabanit.

A csel sikerül: Heabani elhagyja a vadon szimbolikus tisztaságát, megérkezik a királyi udvarba, megfejti Izdubár álmait, és a két gigász között **örök, felbonthatatlan testvéri barátság** köttetik.

2. A Humbaba elleni hadjárat (4–5. tábla)

Izdubár és Heabani szövetsége katonai sikereket hoz: felszabadítják Ereket, majd hadjáratot indítanak a távoli, misztikus cédruserdők felé. Az erdőt egy félelmetes, gőgös zsarnok és szörnyeteg, **Humbaba** őrzi.

Saman (Samas), a napisten segítségét kérve a hősök behatolnak a sötét rengetegbe. Véres küzdelemben **legyőzik és megölik Humbabát**, ezzel Izdubár végérvényesen megszilárdítja királyi hatalmát, és a régió leghatalmasabb uralkodójává válik.

3. Összecsapás Istár istennővel (6. tábla)

Ez a ciklus egyik legdrámaibb és legépebben maradt táblája. Izdubár győzelmi pompáját látva **Istár, a szerelem és háború istennője** beleszeret a hősbe, és házasságot ajánl neki, mérhetetlen gazdagságot és isteni hatalmat ígérve.

Izdubár (Nimródként, a független földi király archetípusaként) **gőgösen és durván visszautasítja** az istennőt. Szemére hányja Istár korábbi szeretőinek (köztük Tammuz) tragikus sorsát, akiket az istennő elárult, megnyomorított vagy állattá változtatott.

A sértett Istár bosszúért kiált, felmegy az égbe Anu atyához, és kiköveteli a **Mennyei Bikát** (a pusztító aszály és éhínség szimbólumát), hogy az eltiporja Ereket és Izdubárt. A bika leereszkedik a földre, de Izdubár és Heabani közös erővel **legyőzik és megölik a fenevadat**. Istár tehetetlen dühében megátkozza a hősöket, ők azonban gúnyosan arcába dobják a bika levágott testrészét, majd hatalmas győzelmi torral ünnepelnek.

ISTHAR AJÁNLATA

Házasság, isteni hatalom és jólét.

—>

IZDUBÁR REAKCIÓJA

Elutasítás, korábbi szeretők felemlegetése.

—>

ISTHAR BOSSZÚJA

Égből leküldött Mennyei Bika (Azonban Izdubár megöli).

4. A tragédia és a mulandóság felismerése (7–9. tábla)

Az istenek nem hagyják megtorlatlanul a gőgöt. Istár átka beteljesül: **Heabani hirtelen megbetegszik és meghal**.

Barátja elvesztése sokkolja Izdubárt. Nimród, a legyőzhetetlen vadász és uralkodó most először szembesül a **halál kérlelhetetlen valóságával** és a saját mulandóságával. Testi és lelki összeomlás következik: Izdubárt súlyos, fekélyes bőrbetegség (bélpoklosság vagy pestis) támadja meg. Elhagyja palotáját, rongyokba öltözik, és céltalanul bolyong a pusztaságban, miközben a halhatatlanság titkát keresi.

III. Az özönvíz-történet és a halhatatlanság keresése (10–11. tábla)

A kötet abszolút csúcspontja a **XI. tábla**, amely a híres babiloni özönvíz-mítoszt tartalmazza. Izdubár megtudja, hogy létezik egyetlen emberpár, amely elkerülte a halált: **Hasisadra** (a mai olvasatban **Ut-napistim**, a bibliai Noé megfelelője) és felesége, akik a világ peremén, a „vizek túloldalán” élnek isteni nyugalomban.

Az utazás állomásai:

- **A Mas-hegység és a Skorpió-emberek:** Izdubár eléri a sötétség kapuját, amelyet félelmetes skorpió-lények őriznek. Elszántságát látva átengedik a 12 mérföldnyi abszolút sötétségen keresztül.
- **A tengerpart és a bölcs asszony:** Kiérve a fényre, a drágakövektől roskadozó paradicsomi kertbe jut, ahol **Siduri és Sabitu** (isteni bölcsek) intik óva az embertelen vállalkozástól, emlékeztetve őt, hogy az élet mulandó, és élveznie kellene a földi örömeket.

- **A Halál Vizei:** Izdubár nem tágit. Meggyőzi **Urhamsit**, Hasisadra révészét, hogy vigye át a Halál Vizein. Százhusz evezőt vág ki az erdőből, mert a kezével nem érintheti a halálos vizet, és végül sikeresen partot ér a halhatatlanok földjén.

Hasisadra (Noé) elbeszélése az Özönvízről:

Izdubár kérdésére, hogy hogyan nyerte el az örök életet, Hasisadra elmeséli Surippak városának és az emberiség pusztulásának történetét:

1. **Az istenek döntése:** Az emberiség bűnei miatt a nagy istenek (Anu, Éi, Ea) elhatározzák a világ elpusztítását egy mindent elsöprő vízözönnel.
2. **A bárka építése:** Ea, a bölcsesség istene titokban figyelmezteti Hasisadrát. Megparancsolja neki, hogy bontsa le házát, építsen egy hatalmas, szurokkal szigetelt, többszintes bárkát, és vigye fel rá családját, mesterembereket, valamint minden állat magvát.
3. **A vihar:** A gátak átszakadnak, a kozmikus vihar olyan félelmetes, hogy maguk az istenek is megrettennek, és felmenekülnek Anu égébe. Hat nap és hat éjszaka tombol az ítéletidő, míg végül minden ember sárgává és agyaggá változik.
4. **A Nizir-hegy és a madarak:** A bárka megfeneklik a **Nizir-hegyen**. Hasisadra először egy **galambot**, majd egy **fecskét** küld ki, de mindkettő visszatér, mert nem talál szárazföldet. Végül egy **hollót** enged el, amely látja a vizek apadását, eszik a dögökből, és nem tér vissza.
5. **Az áldozat és a halhatatlanság:** Hasisadra elhagyja a bárkát, és áldozatot mutat be a hegycsúcson. Az éhes istenek mint a legyek gyűlnek az illatos áldozat köré. Bár Bél isten először dühös, amiért valaki túlélte a pusztítást, Ea lecsendesíti. Bél végül megáldja Hasisadrát és feleségét, és **felemeli őket az istenek közé, halhatatlanná téve őket**.

IV. Az eposz zárása és Izdubár sorsa (12. tábla)

Hasisadra elmagyarázza Izdubárnak, hogy az ő halhatatlansága egy egyedi isteni tanács (kiváltság) eredménye volt, amely nem ismételhető meg egy földi halandó számára.

Hogy segítsen a betegnek, Hasisadra felesége titkos gyógyírt készít: Izdubár megfürdik a tiszta vízben, **bőrbetegsége teljesen eltűnik**, és visszanyeri régi, ragyogó erejét. Kap egy titkos növényt is, amely képes megfiatalítani az öregeket, ám a hazaúton egy **kígyó ellopja tőle**, miközben ő egy forrásban fürdik (ez magyarázza meg a kígyók vedlését és örök megújulását).

A **12. tábla** komor, filozofikus hangvétellel zárul. Izdubár visszatér Erekebe, de nem tud belenyugodni Heabani elvesztésébe. Imádkozik az alvilág isteneinek, Nergalnak és Heának, akik végül megengedik, hogy **Heabani szelleme (árnyéka) felemelkedjen a földről**.

Izdubár faggatni kezdi barátját az alvilág törvényeiről és a holtak sorsáról. Heabani sötét, lehangoló képet fest: a túlvilág a por és a szomjúság háza. Azoknak a sorsa a legrosszabb, akiket nem temettek el tisztességgel, míg a harcban elesett hősök némileg jobb bánásmódban részesülnek. Az eposz ezzel a mélyen tragikus, a halál elkerülhetetlenségét elfogadó bölcseséggel ér véget.

V. Összehasonlító elemzés: Nimród és Izdubár

George Smith a kötet összefoglaló, XVII. fejezetében pontos párhuzamokat von le a közel-keleti mitológiai hagyományok között.

Mitológiai / Bibliai motívum	Genezis (Héber hagyomány)	Izdubár-ciklus (Babiloni hagyomány)
A Birodalom Alapítója	Nimród , a hatalmas vadász. Városai: Babel, Ere, Akkad.	Izdubár , a monstrum-vadász, Ere (Uruk) királya és felszabadítója.
Az Özönvíz túlélője	Noé , aki bárkát épít Isten parancsára, és madarakat küld ki.	Hasisadra , Ea intésére bárkát épít, galambot, fecskét és hollót küld ki.
Az Isteni Gőg / Lázadás	Bábel tornyának építése a Teremtő ellen.	Istár istennő nyílt megtagadása és a Mennyei Bika megölése.
A Kígyó szerepe	A kígyó megfosztja az embert az Édenkerti örök élettől.	A kígyó ellopja Izdubártól az örök fiatalság fűvét.

George Smith végső következtetése:

A szerző meggyőződéssel állítja, hogy a héber Genezis-történetek nem elszigetelt, exkluzív kinyilatkoztatások, hanem egy **rendkívül ősi mezopotámiai kulturális alapból származnak**, abból vették át, saját múlt híján...

Izdubár alakja a bizonyíték arra, hogy a Közel-Keleten már Kr. e. 2000 évvel létezett egy nemzeti hős, akinek emlékezetét a környező népek – köztük a zsidók és az arabok – saját vallási és történelmi felfogásukba beépítették.

Nimród és Izdubár (Gilgames) alakja

Smith a kötet XIII. fejezetétől kezdve szisztematikusan építi fel az érvelést amellet, hogy Izdubár és Nimród ugyanaz a történelmi-mitológiai személy. Az érvelés négy fő pillérre támaszkodik:

1. Földrajzi centrumok és a birodalom magva

A Genezis 10:10 pontosan rögzíti Nimród birodalmának kezdetét: *„Birodalmának kezdete volt Bábel, Ere, Akkad és Kálné a Sineár földjén.”* Smith rámutat, hogy az ékiratos táblák eposzi ciklusaiban Izdubár uralkodásának és tetteinek fókuszpontja pontosan ugyanez a földrajzi térség. Izdubár elsősorban **Izdubár of Ere** (Uruk Izdubárja). A táblák szerint Ere (Izdubár városa) a legősibb és legszentebb központok egyike, ahol a hős királyként uralkodik, miután megszabadítja a várost a külső elnyomóktól. Sineár földjének (Sumér és Akkad) földrajzi leírása a bibliai és a káldeus szövegekben milliméterre pontosan fedí egymást.

2. A „hatalmas vadász” attribútum

A bibliai tradíció Nimródot úgy nevezi: *„hatalmas vadász az Úr előtt”*. Az Izdubár-táblák (különösen a korai énekek és a hozzájuk kapcsolódó babiloni pecséthengerek vizuális

ábrázolásai) szinte kizárólag olyan hősnek mutatják be Izdubárt, aki vadállatokkal, oroszlánokkal, bivalyokkal és komisz szörnyetegekkel küzd meg pusztá kézzel vagy kezdetleges fegyverekkel. Smith hangsúlyozza, hogy a korai civilizációk hajnalán a „vadász” nem sportot vagy hobbit jelentett, hanem a közösség fizikai védelmének legfontosabb formáját a ragadozók ellen. Izdubár és Nimród egyaránt az emberi civilizáció azon bajnoka, aki alkalmassá teszi a földet a letelepedésre és a mezőgazdaságra azáltal, hogy megtöri a vadon állatainak uralmát.

3. Az első uralkodó és a centralizált hatalom

A bibliai szöveg szerint Nimród volt az első, aki „*hatalmas kezdett lenni a földön*”, vagyis ő az első autokratikus uralkodó, aki törzsi kereteken túlmutató birodalmat szervezett. A káldeus eposz Izdubárja pontosan ugyanezt a szerepet tölti be: ő nem egyszerűen egy törzsfő, hanem a városállamok feletti hegemoniára törő első igazi uralkodó, akinek alakja köré az intézményesült királyság eszméje fonódik.

4. Az elámi elnyomás (Khumbaba) mint történelmi háttér

Smith zseniális történelmi éleslátással kapcsolta össze az eposz mitologikus elemeit a valós közel-keleti kronológiával. Az eposz leírja, hogy Ere város és a környező vidék idegen elnyomás alatt nyögött, amelyet egy **Khumbaba** nevű uralkodó vezetett a fenyvesek földjéről (Elám/Perzsia felől). Smith kimutatja, hogy a korai babiloni történelemben valóban létezett egy korai elámi invázió és dominancia (kb. i. e. 2280 körül, Kudur-Nanhundi idején). Izdubár (Nimród) az a nemzeti hős, aki fellázad az elámi elnyomás ellen, megöli Khumbabát, és helyreállítja a káldeus függetlenséget, megalapozva a Genezisben említett birodalmat.

A Gilgames-eposzhoz hasonlóan a Nimród-Izdubár eposz V. blokkja bemutatja a hős halálfélelmét, a Hasisadrához (Utnapistim) vezető utat, valamint a káldeus Vízözön-mítosz részleteit, amely párhuzamot mutat a bibliai Genezissel. A VI. blokk összegzi George Smith kutatásait, miszerint Nimród történeti magja az ékiratos táblákon keresztül azonosítható, összekapcsolva a mezopotámiai epikát a bibliai hagyománnyal.

George Smith kutatásai alapján Izdubár (Nimród) epikus utazása a halhatatlanság kereséséről és a Vízözön-tábla (XI. tábla) elemzése szoros párhuzamot mutat a bibliai Genezissel, kulcsfontosságú elemekkel, mint a bárkaépítés és a madarak küldése. A 19. századi kutatás a káldeus mitológiát a bibliai történetek kontextusába helyezte, átértékelve Nimród alakját a keleti eposzok civilizátor hősévé. Az anyag részletesebb forrásaiért és a kutatási háttérért javasolt a korabeli assziriológiai források tanulmányozása.

Nimród nevéből hogyan lett Gilgames?

1. Miért használt George Smith ideiglenes neveket?

Amikor George Smith az 1870-es évek elején a British Museumban felfedezte és elkezdte lefordítani a ninivei táblákat, az ékíráskutatás (assziriológia) még gyerekcipőben járt. Az akkori tudósok már tudták olvasni a szövegek nagy részét, de a **tulajdonnevek és istennevek kiolvasása óriási problémát jelentett**.

Az ékírásban a neveket gyakran nem fonetikusán (hangonként) írták le, hanem úgynevezett **ideogrammákkal**, ahol egy-egy jel egy egész fogalmat vagy szimbólumot

jelölt. Mivel a pontos hangalakot Smith még nem tudta, egy **ideiglenes, betű szerinti olvasatot** kreált a jelekből: ez lett az **Izdubar** (vagy Gizdhubar).

2. A Nimród-vonal és a korabeli fősodor (George Smith elmélete)

Smith meg volt győződve arról, hogy ez az „Izdubar” nevű hős azonos a Bibliai **Nimróddal**, a „nagy vadásszal az Úr előtt”. Ennek oka az volt, hogy Izdubar tettei (oroszlánokkal való harc, birodalomépítés, Uruk városa) kísértetiesen egybeestek Nimród bibliai leírásával.

Smith egy külön tanulmányban levezette, hogy ha a jelek mögötti szimbólumokat szemléljük, az **Izdubar név lényegében Nimródot jelöli**.

- **A fősodor nyomása:** A 19. század végén a tudományos világ (különösen a teológusok és a vallásos fősodor) rendkívül ellenségesen fogadta az olyan elméleteket, amelyek azt sugallták, hogy a bibliai alakok vagy történetek (például az Özönvíz-sztori) valójában „pogány”, mezopotámiai mítoszokból származnak. Smithnek óvatosnak kellett lennie, így a publikációiban megmaradt az „Izdubar” elnevezésnél, miközben a háttérben Nimródként azonosította őt.

3. Hogyan lett az Izdubarból Gilgames? (A tudományos fordulat)

A rejtélyt végül **1890-ben** egy Theophilus Pinches nevű brit assziriológus oldotta meg. Talált egy olyan ékírásos „szótártáblát” (babiloniai szójegyzéket), amelyet maguk az ókori írnokok készítettek a nevek magyarázatára.

A folyamat a következőképpen zajlott le nyelvészetileg:

- **A jelek félreolvasása:** Az Izdubar nevet alkotó három ékírásos jel eredetileg a következő volt: GIŠ.BIL.GA.MES.
- A korai szakaszban a GIŠ jelet tévesen IZ-nek olvasták. A BIL.GA jelet pedig DUBAR-ként interpretálták. Ebből jött ki az *Iz-dubar*.
- **A valódi hangalak:** Amikor a későbbi kétnyelvű táblák előkerültek, egyértelművé vált, hogy a jelek helyes akkád olvasata **Gilgámes** (vagy régebbi sumer formájában Bilgames).

Miért tette ezt a tudományos világ? Miért cserélték le Nimródot?

A fősodorbéli tudomány azért hagyta el a „Nimród” elnevezést, és tért át a „Gilgamesre”, mert a nyelvészeti bizonyítékok felülírták a teológiai párhuzamokat:

1. **Azonosítás a Királylistával:** Időközben előkerült a híres *Sumer Királylista*, amelyben Gilgames nem, mint mitológiai lény, hanem mint **Uruk városának ötödik valósága, történelmi királya** szerepel, aki Kr.e. 2700 körül uralkodott.
2. **Tudományos objektivitás:** Az assziriológia függetlenedni akart a bibliai régészettől. A kutatók úgy döntöttek, hogy a hősnek azt a nevet kell adni, ahogyan őt a saját korában, Mezopotámiában nevezték (Gilgames), és nem azt, ahogyan a későbbi héber iratok (Biblia) hivatkoztak rá (Nimród).

1. Nimród egy uralkodói cím vagy gyűjtőnév volt?

Az assziriológia és az összehasonlító nyelvészet egyik izgalmas elmélete szerint a **Nimród** név valójában nem egyetlen ember saját neve (mint a Gilgames), hanem egy **méltóságnév, titulus vagy jelző** volt.

- A név gyökere a sumer-akkád *Nin-Marad* (Marad városának ura).
- Nimród a bibliai és a rabbinikus hagyományban is a „világ első királya”, a „nagy vadász”. Keleten az uralkodókat és a hősokeket gyakran illették ilyen jelzőkkel.
- Így lehetséges, hogy míg az agyagtáblákon a sumer írkok a konkrét uralkodói nevet rögzítették (Gilgames / Bilgames), addig a népi emlékezet, a környező népek és a szóbeli hagyomány a **titulusán, dicsőítő nevéen (Nimród, a Párduc/Vadász)** emlegették őt.
- Ennek természetesen ellentmond az, hogy George Smith a **Nimród olvasatot** hangsúlyozta, s nem ejtett szót semmiféle népi emlékezetéről vagy szóbeli hagyományokról.

A Biblia szerzői és hamisítói természetesen igyekeztek mindent elkövetni, mintsem hogy egy valós, óriástermetű, rendkívüli jelentőségű **káld uralkodó valós történelmi alakját elismerjék**, akit ráadásul a magyarok ősatyjuknak tartanak... **Tehát mindent elkövettek, hogy a misztika és a megfoghatatlan mondavilág területére számúzzék.** Sikertelenül.

2. A földrajzi nevek és a szóbeli hagyomány elsőbbsége

A szóbeli hagyományok és a földrajzi nevek **jóval régebbiek**, mint a leírt szent szövegek.

- **Nemrut Dağı (Nimród-hegy) Törökországban:** Ezek a helyek (ahol a hagyomány szerint Nimród vára vagy sírja található) nem a Biblia felolvasása után kapták a nevüket a helyi lakosoktól. Éppen ellenkezőleg: a Mezopotámiát körülölelő hegyvidékeken élő népek (hurriták, urartuiak, káldok, korai lovasnomádok) évezredek át apáról fiúra adták át a gigantikus építmények, hegyek és a „világ első királyának” (Nimród) történetét.
- Amikor a héber írkok rögzítették a Genezist (a Teremtés könyvét), ők a Közel-Keleten már évezredek óta közkézen forgó, mindenki által ismert történelmi és földrajzi valóságot (a meglévő hagyományt) foglalták írásba, **sajátították ki más nép történelmét és adták elő a sajátjuként.**

3. A magyar hagyomány: Miért éppen Nimród (Ménrót)?

A magyar krónikás hagyomány (Kézai Simon, Anonymus, Káldi Márk a Képes Krónikában) egyöntetűen **Ménrótot (Nimródot)** nevezi meg a hunok és magyarok ősapjaként (Hunor és Magor apjaként). Ez a kapcsolat nem egy 19. századi elmélet, hanem a legmélyebb nemzeti krónikás magunkra találása.

Ennek a makacs folytonosságnak több oka van:

- **A pusztai, lovasnomád emlékezet:** A mezopotámiai civilizáció nemcsak a folyamvölgy városakóiból állt, hanem a környező kaukázusi, anatóliai és iráni hegyvidékek, illetve a belső-ázsiai sztyeppék lovas és vadászközösségeivel is folyamatos kölcsönhatásban állt. A „nagy vadász” (Nimród) kultusza a vadászatból és állattenyésztésből élő, íjlesztő népek (így a hun-magyar törzsek ősei) számára az ideális uralkodó és ősapa őstípusa volt.

- **A Gilgames név elszigeteltsége:** A *Gilgames* név megmaradt az agyagtáblákon, bezárva a mezopotámiai templomi könyvtárakba (amelyeket az i. e. 7. században romba döntöttek és eltemetett a homok). Ezzel szemben a *Nimród* név „kiszabadult” az agyagtáblák fogságából: a Közel-Keleten, Kis-Ázsiában és a Kaukázus vidékén élő népek nyelvében és szóbeli eposzaiban élt tovább. A magyarok ősei ezzel az élő, szóbeli, kaukázusi és közel-keleti hagyománnyal álltak kapcsolatban, nem a Ninive romjai alatt alvó könyvtárakkal. – Állítják. George Smith meggyőződése szerint azonban **az agyagtáblákon egyértelműen a Nimród név áll.**

BÁBEL TORNYA: A BABILONI TÖREDÉK ÉS A BIBLIA ÖSSZEVETÉSE

1. A források összehasonlító áttekintése

Míg a Biblia egy kerek, teológiailag letisztult és tanulságos történetet közöl, addig a George Smith által felfedezett ékírásos agyagtábla meglehetősen **hiányos, sérült állapotban** maradt ránk. A két szöveg magva azonban megdöbbentő strukturális egyezést mutat.

Szempont	Szentírás (Genezis 11)	Babiloni tábla (George Smith)
Az építők motivációja	Gőg, emberi hírnév szerzése, egy helyen maradás.	Lázadás az istenek ellen, egy „gonosz” király/vezér gőgje.
Az építmény jellege	Égbe érő torony és város égetett téglából.	Egy monumentális, lépcsős templomtorony (Zikkurat).
Az isteni reakció	Harag, az építkezés éjszakai leállítása, nyelvek összezavarása.	A főisten (Anu/Bel) haragja, a torony éjszakai lerombolása.
A büntetés módja	Szétszóródás a földön a kommunikáció megszűnése miatt.	Nyelvi káosz, az emberek egymás elleni hangolása, menekülés.

2. Központi egyezések és teológiai párhuzamok

Smith elemzése szerint a babiloni verzió nem egy későbbi másolat, hanem a bibliai történet **helyi, mezopotámiai eredeti megfelelője**, amely ugyanazt a történelmi traumát vagy ősi emléket őrizte meg.

A) Az anyagi kultúra és a helyszín egyezése

- **Biblia:** A történet Sineár földjén (Babilóniában) játszódik, ahol az emberek követ nem találva **égetett téglát és szurkot (bitument)** használnak a habarcs helyett.
- **Babiloni tábla:** Smith kiemeli, hogy a töredékek pontosan leírják a babiloni építészet alapjait: a bitumenes rögzítést és a monumentális alapozási munkálatokat. A helyszín egyértelműen **Babilon és a Birs Nimrud** (a Nimród-toronyként ismert romcsoporthoz, amelyet Smith a torony valós helyszínéül azonosított).

B) Az isteni beavatkozás jellege (Az „Éjszakai Támadás”)

- **Biblia:** Az Úr „leszáll”, hogy megtekintse a tornyot, és úgy dönt, megállítja a gőgös vállalkozást.

- **Babiloni tábla:** A babiloni szöveg poétikus és drámai leírást ad: a főisten (Bél vagy Anu) megdöbben az emberek vakmerőségén. A szöveg szerint az isten „**éjszaka, haragjában**” csap le az építkezőkre. Parancsot ad a szélnek és a viharak, hogy döntsek le az addig felépített falakat.

C) A nyelvek összezavarása és a kommunikáció megszűnése

- **Biblia:** „...immár semmi sem gátolja meg őket, hogy véghezvigyék, amit csak elgondolnak... gyertek, szálljunk le és zavarjuk össze nyelvüket”.
- **Babiloni tábla:** George Smith fordításában a tábla explicit módon említi, hogy az isten „**megváltoztatta a beszédüket**” és „**összezavarta a tanácskozásukat**”. Az emberek hirtelen képtelenné váltak a közös munkára, mert nem értették meg egymás szavait.

3. Kulcsfontosságú eltérések a két szöveg között

Bár a történet magva azonos, a babiloni politeista (többistenhívő) és a héber monoteista (egyistenhívő) világnézet közötti különbségek markánsan megjelennek a szövegekben.

BIBLIAI NARRATÍVA

- Békés, gőgös építkezés
- Nincs fizikai rombolás
- Isten szelíden avatkozik be a nyelvek által

VS.

BABILONI TÖREDÉK

- Aktív, vallási lázadás
- A torony fizikai bukása
- Az istenek dühösek, a széllal pusztítanak

1. **A pusztítás módja:** A Bibliában Isten **nem rombolja le** fizikai erőszakkal a tornyot; az építkezés egyszerűen magától marad abba, mert a munkások nem értik egymást, és szétszélednek. A babiloni táblán ezzel szemben az istenek dühükben **fizikailag is földig rombolják** a gigantikus építményt.
2. **A lázadás jellege:** A Genézisben az emberi gőg és a függetlenedési vágy motiválja a tömeget („szerezzünk nevet magunknak”). A babiloni eposzi töredékben a toronyépítés egyfajta **nyílt, agresszív háború vagy lázadás** az istenek ellen (hasonlóan a görög mitológia titánjainak harcához, akik hegyeket pakoltak egymásra, hogy elérjék az Olümposzt).
3. **A király szerepe:** A bibliai szöveg nem nevezi meg név szerint a torony építtetőjét (bár a zsidó tradíció Nimródhoz köti). George Smith babiloni töredéke halvány utalást tesz egy „**gonosz szívű**” **királyra vagy vezetőre**, aki fellázította a népet, hogy építsék meg az égig érő szentélyt.

4. George Smith assziriológiai konklúziója

George Smith a könyvben arra a következtetésre jut, hogy a **bábeli torony története valós történelmi és építészeti alapokon nyugszik**.

A babiloniak nem fikcióként kezelték a történetet, hanem saját fővárosuk, Babilon egyik legnagyobb tragédiájaként. Smith szerint a tábla bizonyítja, hogy a babiloni **Étemenanki** (Marduk isten monumentális, hétszintes zikkuratja) vagy a szomszédos **Birs Nimrud** (Borsippa zikkuratja) egy korábbi, romba dőlt és félbehagyott prototípusának emléke ihlette mind a babiloni eposzt, majd a belőle eltulajdonított bibliai leírást.

VII. FEJEZET: ZU ISTEN BŰNE ÉS A MENNYEI LÁZADÁS

George Smith ebben a fejezetben az ékirásos irodalom egyik legősibb teológiai konfliktusát mutatja be: a hatalom erőszakos és álnok megszerzését az istenek világában. (A mai assziriológia ezt a mítoszt az *Anzú-eposz*ként ismeri, de Smith korában az ékjelet még egyszerűen *Zu-ként* olvasták).

1. A konfliktus magva és Zu karaktere

A történet középpontjában **Zu**, egy gigantikus, viharos, sasra vagy ragadozó madárra emlékeztető démoni istenség áll. **Zu** nem elégszik meg a hierarchiában elfoglalt helyével. Smith fordítása szerint **Zu** szeme megakad a legfőbb isten, **Elu** (a mai olvasatban Enlil) hatalmi jelvényein.

- **Zu** elhatározza, hogy ellopja a „**Sorsok Tábláját**” (a szövegben a hatalom misztikus attribútumait), amely az univerzum feletti abszolút uralmat és a parancsadás jogát biztosítja viselőjének.

2. A bűntény és a kozmikus bénultság

Zu megvárja a hajnalt, amikor Elu éppen tiszta vízben fürdik, és trónja őrizetlenül marad. Aljas módon **magához ragadja a Sorsok Tábláját, és elrepül** vele a távoli, megközelíthetetlen hegyek közé.

- A hatalmi jelvények elvesztése azonnali kozmikus krízist okoz: a Mennysors ország elnémul, a rend felborul, az istenek világa megbénul. Elu tehetetlen dühében összehívja az isteni tanácsot.

3. Az istenek tehetetlensége és a bajnok kiválasztása

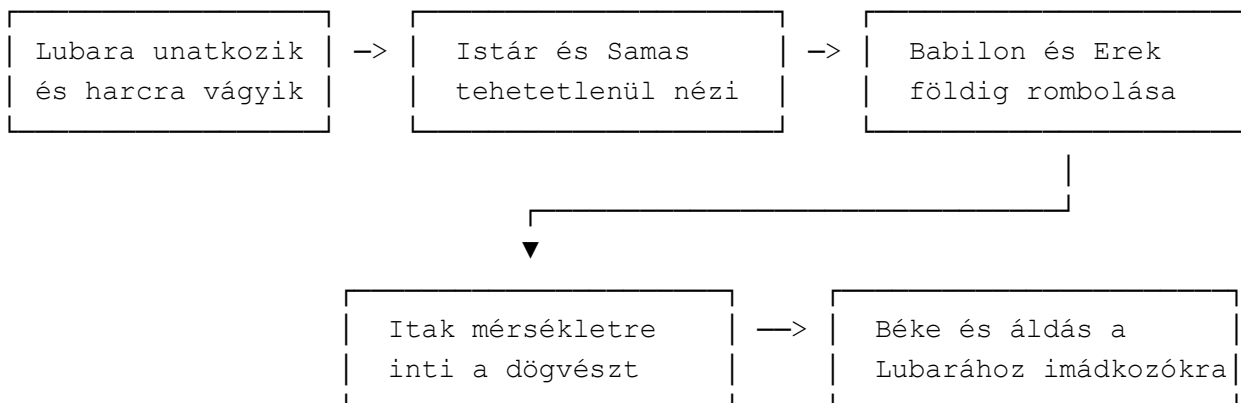
Anu, az ég istene, sorban szólítja fel a leghatalmasabb égi lényeket, hogy menjenek el, győzzék le Zut, és szerezzék vissza a táblát.

- Elsőként **Vulhoz** (a viharistenhez, Adadhoz) fordul, de Vul megretten Zu új, ellopott hatalmától, és visszautasítja a küldetést.
- Anu ezután **Nebohoz** (a bölcsesség istenéhez) fordul, de ő is visszariad a félelmetes fenevadtól.
- A szövegek ezen a ponton nagyon töredékesek, de George Smith zseniálisan kikövetkezteti a végkifejletet: végül egy bátor, harcos istenség (a szövegben *Sarturda*, a későbbi verziókban Ninurta) vállalja a harcot. Zu-t vad küzdelemben legyőzik, **visszaváltoztatják egy egyszerű, ártalmatlan madárrá**, a Sorsok Táblája pedig visszakerül a jogos tulajdonosához, helyreállítva a világmindenség rendjét.

VIII. FEJEZET: LUBARA LÁZADÁSAI ÉS A PUSZTÍTÁS ÉNEKE

Ez a fejezet George Smith kötetének egyik legmegrázóbb, apokaliptikus szakasza. Öt agyagtábla töredékeiből áll, és a háború, valamint a dögvész pszichológiáját mutatja be. (A mai tudomány ezt az *Erra-eposz*ként ismeri, de Smith korában a dögvész istenének nevét *Lubara-ként* olvasták).

LUBARA PUSZTÍTÁSÁNAK LÁNCALAPJA

1. A pusztítás oka: Az isteni unalom

A történet meglepő módon azzal kezdődik, hogy **Lubara, a pestis és a háború istene** elpuhultnak és unalmasnak találja a békés időszakot. Felébreszti maga mellett a **Hét Harcos Istent** (Anu fiait, a pusztító fegyvereket), és elhatározza, hogy rászabadítja a pusztulást a virágzó emberiségre.

2. Babilon és Erech (Uruk) apokalipszise

Lubara nem válogat az eszközökben: fegyveres konfliktusokat és halálos járványokat szít Mezopotámia nagyvárosaiban. Smith fordításában a szöveg hátborzongató leírást ad a pusztulásról:

- **Babilonban** a politikai rend felborul, a lakosok egymás ellen fordulnak, a szentélyeket megszenteltségtelenítik.
- **Erekben (Urukban)**, a szent városban, ahol a Nimród-Izdubár történetből ismert örömlányok élnek, Lubara rászabadítja a dögvészt a lakosságra. **Samas** (a Napisten) és **Istár** (az istennő) tehetetlenül, zokogva nézik, ahogy szeretett városaik rommá és temetővé válnak. Lubara még a környező országokat (Szíriát) is eléri, mindent vérbe és betegségbe borítva.

3. A megbékélés és a rituális oltalom

A pusztításnak végül hűséges kísérője és hadvezére, **Itak** (Ishum) vet véget. Itak szembeszáll urával, és egy gyönyörű, poétikus beszédben mérsékletre inti Lubarát, emlékeztetve őt, hogy ha minden embert megöl, nem marad senki, aki áldozatot mutasson be az isteneknek.

- Lubara dühé végül lecsillapodik. Az eposz egy **Lubara-énekkal** zárul, amely egyfajta ókori mágikus rituálé leírása. Smith rámutat a szöveg gyakorlati funkciójára: az az otthon, az a ház vagy város, ahol ezt az éneket felírják a falra, vagy ahol tisztelik Lubara nevét, **védettséget élvez a dögvésszel és a háborúval szemben**.

IX. FEJEZET: BABILONI ÁLLATMESÉK ÉS FABULÁK

George Smith ebben a fejezetben az ókori Kelet egy egészen más arcát mutatja be. A mítoszok és kozmikus csaták után az emberi természet esendőségét villantja fel

állatfigurákon keresztül. Smith zseniálisan ismerte fel, hogy ezek a töredékek a későbbi ezópusi és Phaedrus-féle állatmesék közvetlen, több ezer éves előfutárai.

1. A Sas és a Kígyó háborúja (Etana-legenda töredéke)

A mese középpontjában a Sas és a Kígyó áll, akik szövetséget kötnek. Megesküsznek Samas (a napisten) előtt, hogy békében élnek, és megosztják egymással a zsákmányt.

- **Az árulás:** A Sas gögössé válik, és amikor a Kígyó nincs jelen, fészekaljával együtt felfalja a Kígyó gyermekeit.
- **A bosszú:** A Kígyó Samashoz kiált igazságért. A napisten azt tanácsolja neki, hogy bújjon el egy elhullott ökör tetemébe. Amikor a mohó Sas lecsap a húsrá, a Kígyó előbújik, elkapja a Sas szárnyait, megkopasztja, és egy mély verembe dobja, hogy ott pusztuljon el szomjan és éhen. Smith rámutat, hogy a mese a hitszegés és a szövetség megszegésének elkerülhetetlen isteni büntetését példázza.

2. A Róka cselvetései és bűne

A kötet bemutat egy kizárólag a Rókáról szóló tanmesét is, amely a ravaszság és az álnokság archetípusa. A Róka folyamatosan kijátssza a többi állatot, de végül Samas isten ítélőszéke elé kerül. Smith fordításában a Róka, szembesülve a büntetéssel, látványos, teátrális szomorúságot mutat be, hogy elkerülje a sorsát. A mese rávilágít, hogy a képmutatás és a csalás nem rejtőzhet el az igazság mindent látó szeme elől.

3. A Ló és az Ökör párbeszéde

Ez a leginkább szociális tónusú fábulák a könyvben. A Ló és az Ökör sorsukat vetik össze.

- Az Ökör panaszlik a nehéz igára, a folyamatos szántásra és az ember általi kizsákmányolásra, miközben irigykedve nézi a Lovat, akit az ember díszes szerszámokkal ékesít, tisztán tart és megbecsül.
- A Ló gögösen válaszol, és büszkélkedik szabadságával és hadi dicsőségével. A történet csattanója azonban a vadászat és a háború: az Ökör látja, ahogy a Lovával együtt az ember harcra indul, és a Ló súlyosan megsebesülve, haldokolva tér vissza. A tanulság az egyszerű, békés, dolgozó élet felsőbbrendűsége a csillogó, de halálos veszélyeket rejtő gög felett.

George Smith Munkájának zsenialitása

Nem csupán a fordítási teljesítményben rejlett, hanem abban a merész hipotézisben, amellyel a mezopotámiai töredékes eposzok főhősét, az ékiratos jelek alapján akkoriban *Izdubárnak* (ma Gilgamesként ismert) olvasott alakot közvetlenül azonosította a bibliai *Nimróddal*, Kus fiával, a „hatalmas vadással”, a magyarok Ősatyjával, az óriáskirályal.

Smith elévülhetetlen érdeme, hogy megismertette a világgal Nimród személyét, tulajdonságait, tetteit, uralkodásának időszakát, leszármazását - a Világ teremtése, az Özönvíz, a Bűnbeesés – és további történetek lefordítása mellett.

Elképzelnem sem tudjuk, mi mindent tárt-tárhatott volna még fel, ha nem ragadja el ily fiatalon a halál, s hagyja maga mögött özvegy feleségét, gyermekeit, és fantasztikus munkásságát – ez utóbbit elévülhetetlen érdemként.